

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา

Strategies for Sustainable Tourism Development of Nakornratchasima Province

ภูมิชัย มั่งเรืองสกุล¹ บุญทัน ดอกโรสง² สุดใจ ทูลพานิชยวิจิ³ และ สะอาด บรรเจิดฤทธิ์⁴
Phomechai Mangruengsakul¹, Boontan Doktaisang², Sudjai Tolpanichgit³
and Sa-ard Banchirdrit⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา **ประการที่สอง** เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา และ **ประการที่สาม** เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้การวิจัยแบบผสมที่มีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณทำการรวบรวมข้อมูลงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามสำหรับเป็นเครื่องมือในการวิจัย ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) รวมทั้งหมด 468 ตัวอย่าง ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากบุคลากรผู้เชี่ยวชาญภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น จำนวน 18 คน และเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีการดำเนินการด้านการบริหารภาคเอกชน อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น และด้านการบริหารภาครัฐ ตามลำดับ

2. การบริหารภาครัฐ การบริหารภาคเอกชน และการบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา

3. ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา จากการสังเคราะห์ผลที่ได้จากการวิจัย มี 4 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การบริหารภาครัฐ ประกอบด้วย 5 ยุทธวิธี คือ 1) การสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก 2) การร่วมมือส่งเสริมการลงทุน 3) การร่วมมือพัฒนาผู้ประกอบการ 4) การร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ 5) การตลาดอย่างมีวิสัยทัศน์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การบริหารภาคเอกชน ประกอบด้วย 4 ยุทธวิธี คือ 1) การร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับการท่องเที่ยว 2) การส่งเสริมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อการตลาด 3) การร่วมมือพัฒนากุศลการท่องเที่ยวด้านการท่องเที่ยว 4) การประสานงานสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

² ป.ร.ด. (ผู้นำและพฤติกรรมมนุษย์) ศาสตราจารย์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

³ Ph.D. (Population and Development) รองศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

⁴ ป.ร.ด. (ผู้นำและพฤติกรรมมนุษย์) อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
รับต้นฉบับ 2 สิงหาคม 2555 รับลงพิมพ์ 6 กันยายน 2555

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ยุทธวิธี คือ 1) การมีส่วนร่วมในการรักษาระบบนิเวศน์ วัฒนธรรม และประเพณี 2) การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น 3) การสร้างจิตสำนึกปกป้องผลประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว 4) การใช้ทรัพยากร และการดูแลผลประโยชน์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน 5) การให้บริการที่ดี และการรักษาความปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ยุทธวิธี คือ 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสังคม วัฒนธรรม พัฒนาจิตใจและปลูกจิตสำนึก 2) การพัฒนาองค์กรแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน 3) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยที่ค้นพบสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์การพัฒนา การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study current conditions and problems of tourism management of Nakornratchasima Province, 2) study factors affecting strategies for sustainable tourism development, and 3) study suitable strategies for sustainable tourism development of Nakornratchasima Province. This mixed-methodology research made use of both quantitative and qualitative data: quantitative data were synthesized from related research, concepts and principles to construct the questionnaire to be used as the instrument for this research to collect data from the sample group consisting of 468 key informants or tourists in Nakornratchasima obtained through accidental random sampling; while qualitative data were collected through in-depth interviews of 18 experts obtained through purposive sampling from both government and private sectors, including the general public and local administration organizations; and findings were descriptively analyzed and presented. Research results are as follows:

1. The current conditions and problems regarding tourism management in Nakornratchasima Province were found at the high level in every aspect; with management of the private sector found with the highest mean score, followed by management of the general public, local organization management, and management of the government sector, respectively.

2. Managements of the government sector, private sector, general public sector and management of local organizations were factors affecting the strategies for sustainable tourism development of Nakornratchasima Province.

3. The four strategies synthesized from research as suitable for sustainable tourism development of Nakornratchasima Province were as follows:

Strategy 1, Management of the government sector, consisted of 5 tactics: Supporting tourism policies and facilities, 2) Cooperating in Investment Promotion, 3) Supporting development of entrepreneurs, 4) Cooperating in development of new tourism attractions, and 5) Marketing with visions.

Strategy 2, Management of the private sector, consisted of 4 tactics: Cooperating in improving tourism products, 2) Supporting local development for marketing, 3) Cooperating in development of local tourism personnel, and 4) Creating and coordinating tourism networks.

Strategy 3, Management of the public sector and local organization management consisted of 5 tactics: 1) Participating in conservation of ecological systems, culture and traditions, 2) Involving local organizations, 3) Raising awareness and conscience in protection of public interest in tourist attractions, 4) Being responsible for utilizing local tourism resources, and 5) Providing quality services and safety.

Strategy 4, Cooperation with the government sector, private sector, public sector and local organization management, consisted of 4 tactics: 1) Tourism development for community & culture ,and raising awareness & conscience, 2) Focus on integrated and sustainable organizational development, 3) Tourism development for environmental conservation, and 4) Tourism development for economy.

Findings of this research can be effectively applied in establishing strategic plans for sustainable tourism development of Nakhonratchasima Province.

Keywords: Strategies of Development, Sustainable Tourism.

บทนำ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากขึ้นจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม โดยเสริมสร้าง ความแข็งแกร่งของโครงสร้างของระบบต่าง ๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพแข่งขันได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ และ สร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกัน ต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทันควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรมและเสริมสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคม และรวมทั้งความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ คงความสมบูรณ์เป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคง และเป็นฐานการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมไทย ตลอดจนการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน สามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีเกียรติภูมิและมีศักดิ์ศรี โดยมียุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและการเมืองทั้งภายในและภายนอกและภายในที่เกิดขึ้นหลายครั้งในระบอบที่ผ่านมา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้พิสูจน์แล้วว่า เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของไทย เป็นที่ยอมรับกันว่าเกือบจะทุกประเทศในโลกนี้ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เจริญเติบโตจนกลายมาเป็นสินค้าหลักในระบบการค้าระหว่างประเทศอย่าง

รวดเร็ว ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวมากมายหลายประเภทกระจายอยู่ทั่วภูมิภาค ทั้งที่เป็นแหล่งธรรมชาติ กึ่งธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งเก่าและใหม่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้นมีคุณค่า มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และมีศักยภาพสูงเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนา เพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จนอาจกล่าวได้ว่าสิ่งเหล่านี้คือมรดกทางการท่องเที่ยว (Tourism heritage) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) โดยจังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบนที่ราบสูงโคราชซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานครมากนักการเดินทางยังใช้เวลาไม่นาน รวมถึงการมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่น่าสนใจมากมาย อีกทั้งผู้บริหารระดับสูงในจังหวัดเล็งเห็นประโยชน์และให้ความสำคัญ โดยจะต้องส่งเสริมด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ทั้งในและต่างประเทศรวมถึงการปรับปรุง สิ่งอำนวยความสะดวก และพัฒนาเส้นทางคมนาคม ให้สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอันอย่างเป็นโครงข่าย แต่จากศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาที่มีอยู่กลับไม่ได้ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาขยายตัว ระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวและอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นจึงเป็นประเด็นที่น่าศึกษาปัญหาและสาเหตุที่ทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำข้อเสนอแนะเพื่อกำหนดเป็น

ยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด นครราชสีมาซึ่งถือว่าเป็นประตูสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและ กลุ่มประเทศอินโดจีน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดนครราชสีมา เป็นการพัฒนามีความยั่งยืน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจคือการ เพิ่มขึ้นและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปยังทุกส่วนของ สังคม ด้านสังคม คือการคงไว้ซึ่งวิถีชีวิต ชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม คือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุด สามารถดำรงคงอยู่ อย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการจัดการท่องเที่ยว ของจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหารภาครัฐ นโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก การร่วมมือส่งเสริมการลงทุน การ ร่วมมือพัฒนาผู้ประกอบการ การร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ใหม่ และการตลาดอย่างมีวิสัยทัศน์มีผลต่อยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา
2. ปัจจัยการบริหารภาคเอกชน การร่วมมือพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวการส่งเสริมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อการ ตลาด การร่วมมือพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นการท่องเที่ยวและการ ประสานงานสร้างเครือข่ายมีผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ จังหวัดนครราชสีมา
3. ปัจจัยการบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น การมี ส่วนร่วมในการรักษาระบบนิเวศวิทยา วัฒนธรรม และประเพณี การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น การสร้างจิตสำนึกปกป้อง ผลประโยชน์แห่งท้องถิ่น การใช้ทรัพยากร และการดูแลผล ประโยชน์แห่งท้องถิ่นของชุมชน และการให้บริการที่ดีและ การรักษาความปลอดภัยมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาหรือตัวแปรที่ศึกษา
  - 1.1. ปัจจัยการบริหารภาครัฐ
  - 1.2. ปัจจัยการบริหารภาคเอกชน
  - 1.3. ปัจจัยการบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง บุคลากรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง บุคลากรภาคประชาชนและ องค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และนักท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา
3. ขอบเขตด้านสถานที่ ใช้สถานที่จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 8 อำเภอ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอ ปากช่อง อำเภอปักธงชัย อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอสีคิ้ว อำเภอ พิมาย อำเภอโชคชัย และอำเภอสูงเนิน
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ใช้ระยะเวลารวมทั้งขั้นตอนใน การดำเนินการวิจัยระหว่าง ธันวาคม 2552 ถึงมีนาคม 2555 รวมเป็นเวลา 2 ปี 4 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่นำมาใช้ในการวิจัยได้แก่บุคลากรผู้ เชี่ยวชาญภาครัฐ บุคลากรผู้เชี่ยวชาญภาคเอกชน บุคลากรผู้ เชี่ยวชาญภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ที่มาเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา
2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ เชี่ยวชาญภาครัฐ ผู้เชี่ยวชาญภาคเอกชน ผู้เชี่ยวชาญภาค ประชาชน และองค์กรท้องถิ่น โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 18 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว ในจังหวัดนครราชสีมา โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวน 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอปักธงชัย อำเภอปากช่อง อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอสีคิ้ว อำเภอพิมาย อำเภอโชคชัย และอำเภอสูงเนิน ซึ่งเป็นอำเภอที่มีแหล่งท่องเที่ยว เป็นที่นิยมมากที่สุด จากนั้นกำหนดตัวอย่างตามสูตรของยามานะ (Yamane, 1973 : 725) ที่ระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 95% โดย

มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการประมาณค่าการสุ่มในระดับนัยสำคัญที่ .05 ทำการแทนค่าตามสูตร และกำหนดตามสัดส่วนของแต่ละอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยให้ความสำคัญเท่ากัน ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 400 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ บุคลากรผู้เชี่ยวชาญภาครัฐ บุคลากรผู้เชี่ยวชาญภาคเอกชน และบุคลากรผู้เชี่ยวชาญภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น

2. แบบสอบถาม เพื่อสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert scale) ใช้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา แบบสอบถามมี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับลักษณะทางพฤติกรรมศาสตร์นักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาโดยวิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อเป็นกรอบสำหรับการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

3.2 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งตัวอย่างเครื่องมือวัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3 นำคำจำกัดความของยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาเป็นแนวทางในการนำไปเขียนข้อคำถามให้สอดคล้องตามคำจำกัดความ

3.4 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

3.4.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา มีการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือโดยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence index = IOC) ว่ามีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอบเขตด้านเนื้อหาหรือตัวแปรที่ศึกษา โดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป พบว่า เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ จึงถือว่าข้อคำถามทุกข้อมีความตรงเชิงเนื้อหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 แบบสอบถามเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา มีการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป พบว่า เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ จึงถือว่าข้อคำถามทุกข้อมีความตรงเชิงเนื้อหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) การหาค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยดำเนินการดังนี้

1. ขอหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ เพื่อขอเข้าสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และ เก็บข้อมูล

จากแบบสอบถามในชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ติดต่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมทั้งขอรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำมาประกอบการทำวิจัย โดยผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3. ติดต่อประสานงานกับชุมชนต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแล้วให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

4. คัดเลือกข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อนำมาวิเคราะห์

5. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดำเนินการดังนี้

1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทุกฉบับ เพื่อคัดเลือกรูปแบบที่สมบูรณ์ ถูกต้องจากแบบสอบถามที่รับกลับคืนมา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการประมวลผลข้อมูล

1.2 ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยหาค่าร้อยละ

1.3 ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใช้สถิติพรรณนา ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรแต่ละค่า ซึ่งคิดเป็นรายชื่อแล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายตามเกณฑ์การประเมินค่า

1.4 วิเคราะห์และทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรโดยใช้สถิติอ้างอิงด้วยการทำตารางไขว้ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ตามลำดับขั้นตอน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษามาตรการ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทั่วไป

2.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์

2.4 วิเคราะห์ผลของการตอบแบบสอบถาม

2.5 ประเมินทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีการดำเนินการด้านการบริหารภาคเอกชน อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น และด้านการบริหารภาครัฐ ตามลำดับ

2. การบริหารภาครัฐ การบริหารภาคเอกชน และการบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา

3. ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา จากการสังเคราะห์ผลที่ได้จากการวิจัย มี 4 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การบริหารภาครัฐ ประกอบด้วย 5 ยุทธวิธี คือ 1) การสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก 2) การร่วมมือส่งเสริมการลงทุน 3) การร่วมมือพัฒนาผู้ประกอบการ 4) การร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ 5) การตลาดอย่างมีวิสัยทัศน์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การบริหารภาคเอกชน ประกอบด้วย 4 ยุทธวิธี คือ 1) การร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับการท่องเที่ยว 2) การส่งเสริมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อการตลาด 3) การร่วมมือพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว 4) การประสานงานสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ยุทธวิธี คือ 1) การมีส่วนร่วมในการรักษาระบบนิเวศน์ วัฒนธรรม และประเพณี 2) การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น 3) การสร้างจิตสำนึกปกป้องผลประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว 4) การใช้ทรัพยากร และการดูแลผลประโยชน์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน 5) การให้บริการที่ดี และการรักษาความปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ยุทธวิธี คือ 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสังคม วัฒนธรรม พัฒนาจิตใจและปลูกจิตสำนึก 2) การพัฒนาองค์กรแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน 3) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยที่ค้นพบสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

จากการศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดนครราชสีมาได้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา และศึกษายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะเกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวในทุกระดับไม่จะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียในการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค จุดแข็ง และจุดอ่อนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คำนึงถึงความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวนำไปสู่การสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชนและคนในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

ดังนั้น จากการสังเคราะห์ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ได้ 4 ยุทธศาสตร์ คือ การบริหารภาครัฐ (Public management) การบริหารภาคเอกชน (Private management) การบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น (People and local organization management) การร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น (Public private people and local organization partnership) โดยแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลขอเสนอตัวแบบที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย (Synthesis model) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารภาครัฐ (Strategy of public management)

ยุทธวิธีที่ 1 การสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1.1 จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับจังหวัดแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับแผนระดับประเทศ

1.2 จัดการฝึกอบรมให้ทุกภาคส่วนมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการการวางแผน การปฏิบัติ การตัดสินใจ การประเมิน รวมถึงการแก้ไขปัญหา

1.3 ส่งเสริมให้แต่ละฝ่ายทราบบทบาทที่ชัดเจนของตน มีหน้าที่ความรับผิดชอบ และทำงานร่วมกันได้โดยมีจุดมุ่งหมายไปสู่ความสำเร็จเดียวกัน

1.4 พัฒนาระบบสารสนเทศพื้นฐานให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

ยุทธวิธีที่ 2 การร่วมมือส่งเสริมการลงทุน มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

2.1 ส่งเสริมสนับสนุนการลงทุนธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่ภาคเอกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

2.2 จัดหาให้ทุกภาคส่วนได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนเงินกู้ เพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว

2.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ยุทธวิธีที่ 3 การร่วมมือพัฒนาผู้ประกอบการ มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่

3.2 สำหรับผู้ประกอบการรายเดิมต้องจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน

ยุทธวิธีที่ 4 การร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

4.1 การส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการปรับปรุง พัฒนาพื้นที่ต่างๆ ให้สวยงามเพื่อสร้างให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ

4.2 ส่งเสริมทุกภาคส่วนร่วมกันหาแนวทางคิดค้นพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อการท่องเที่ยว

4.3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนจัดหาระบบสารสนเทศพื้นฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ยุทธวิธีที่ 5 การตลาดอย่างมีวิสัยทัศน์ มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

5.1 ส่งเสริมให้มีการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการประกอบธุรกิจนำเที่ยวแบบแพคเกจทัวร์

5.2 ส่งเสริม สนับสนุนการตลาด การประชาสัมพันธ์ การสื่อสารแก่งค์กรอย่างต่อเนื่อง

5.3 ขีดตกลงความร่วมมือจากกระทรวงต่างประเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้แก่ลูกค้าในกลุ่มประเทศใหม่ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารภาคเอกชน (Strategy of private management)

ยุทธวิธีที่ 1 การร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยว มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1.1 พัฒนางานด้านบริการการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ และมาตรฐานอย่างต่อเนื่องครบวงจร

1.2 จัดกิจกรรมให้มีการรวมกลุ่มมากขึ้น ของผู้ประกอบการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกิจด้านการท่องเที่ยว

1.3 การร่วมมือพัฒนาระหว่างผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สร้างตราสินค้าของจังหวัด เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม แก่ผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้น

ยุทธวิธีที่ 2 การส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อการตลาด มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

2.1 ส่งเสริมการรวมกลุ่มจัดตั้งศูนย์เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าด้านการท่องเที่ยวท้องถิ่น

2.2 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนางานประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวในภาพรวมของท้องถิ่น

2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

ยุทธวิธีที่ 3 การร่วมมือพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

3.1 ความร่วมมือส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นสร้างภาพลักษณ์ เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนตนเองให้เป็นที่น่าสนใจ แก่นักท่องเที่ยว

3.2 ร่วมมือจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรในท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว

ยุทธวิธีที่ 4 การประสานงานสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

4.1 ประสานงานทุกภาคส่วน สร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ให้ครอบคลุมทุกระบบ

4.2 ประสานงานทุกภาคส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือแนวทาง แก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ

4.3 ประสานงานสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว กับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างความเชื่อมโยงการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเติบโตมากยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารภาคประชาชน และองค์กรท้องถิ่น (Strategy of people and local organization management)

ยุทธวิธีที่ 1 การมีส่วนร่วมในการรักษาระบบนิเวศวัฒนธรรม และประเพณี มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1.1 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟู เผยแพร่ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของท้องถิ่น

1.2 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรม การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยุทธวิธีที่ 2 การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

2.1 องค์กรท้องถิ่นจัดประชุมเพื่อการวางแผน ดำเนินนโยบายการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวและในส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.2 องค์กรท้องถิ่นเข้าร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อนำข้อมูลวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับระดับประเทศ

2.3 องค์กรท้องถิ่นเข้าร่วมกับทุกภาคส่วน พัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ยุทธวิธีที่ 3 การสร้างจิตสำนึกปกป้องผลประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

3.1 จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

3.2 จัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในการหวงแหน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

3.3 จัดกิจกรรมในโครงการเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

3.4 จัดกิจกรรม อบรมโครงการ เกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเชิงวัฒนธรรม

ยุทธวิธีที่ 4 การใช้ทรัพยากร และการดูแลผลประโยชน์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

4.1 ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้จักบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ

4.2 ส่งเสริมร่วมมือระหว่างประชาชนและองค์กรท้องถิ่นบูรณาการปฏิสัมพันธ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

4.3 ส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นร่วมกันฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ และอุทยานให้มีความอุดมสมบูรณ์อย่างต่อเนื่อง

ยุทธวิธีที่ 5 การให้บริการที่ดี และการรักษาความปลอดภัย มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

5.1 จัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่

5.2 สร้างเครือข่ายในชุมชนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

5.3 ฝึกอบรมให้คนในชุมชนมีจำนวนเพียงพอต่อการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น (Strategy of cooperation with public sector, private sector, people and local organization sector management

ยุทธวิธีที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสังคม วัฒนธรรม พัฒนาจิตใจและปลูกจิตสำนึก มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1.1 ร่วมกันอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

1.2 ร่วมปลูกจิตสำนึกและพัฒนาจิตสำนึกแก่บุคลากรทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

ยุทธวิธีที่ 2 การพัฒนาองค์กรแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

2.1 ร่วมมือกันวางแผนงานการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนและองค์กรท้องถิ่น

2.2 ร่วมกันสร้างเครือข่ายภายในชุมชนและองค์กรท้องถิ่นท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนและองค์กรท้องถิ่น

ยุทธวิธีที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

3.1 ร่วมมือกันกำหนดพื้นที่ (Zoning) และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ (Land use)

3.2 ร่วมกันวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธวิธีที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจ มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

4.1 ร่วมมือกันวางแผนการจัดการด้านการตลาด

4.2 ร่วมมือกันวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีผลการดำเนินการด้านการบริหารภาคเอกชน อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น และด้านการบริหารภาครัฐ ตามลำดับ

2. การบริหารภาครัฐ การบริหารภาคเอกชน และการบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา

3. ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา มี 4 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การบริหารภาครัฐ ประกอบด้วย 5 ยุทธวิธี คือ 1) การสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก 2) การร่วมมือส่งเสริมการลงทุน 3) การร่วมมือพัฒนาผู้ประกอบการ 4) การร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ 5) การตลาดอย่างมีวิสัยทัศน์

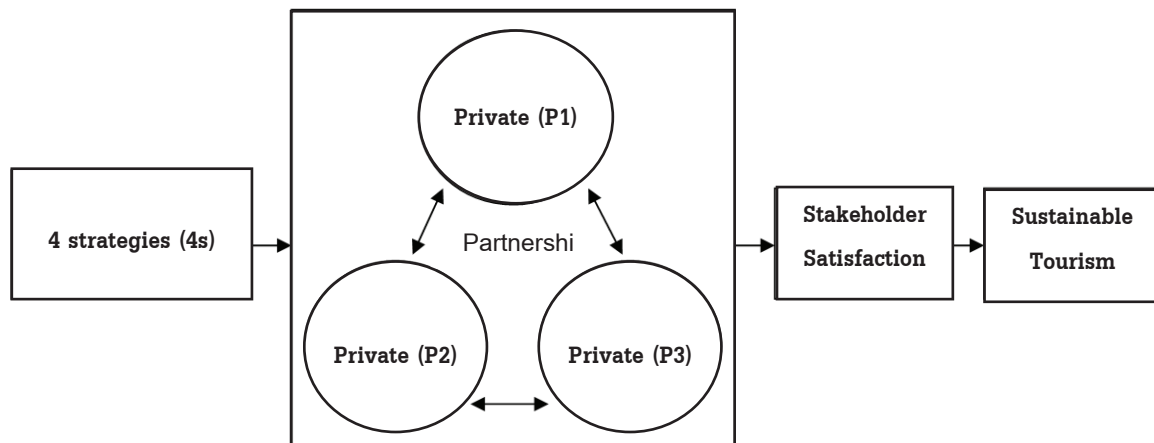
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การบริหารภาคเอกชน ประกอบด้วย 4 ยุทธวิธี คือ 1) การร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับการท่องเที่ยว 2) การส่งเสริมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อการตลาด 3) การร่วมมือพัฒนามูลฐานท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว 4) การประสานงานสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การบริหารภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ยุทธวิธี คือ 1) การมีส่วนร่วมในการรักษาระบบนิเวศน์ วัฒนธรรม และประเพณี 2) การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น 3) การสร้างจิตสำนึกปกป้องผลประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว 4) การใช้ทรัพยากร และการดูแลผลประโยชน์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน 5) การให้บริการที่ดี และการรักษาความปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ยุทธวิธี คือ 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสังคม วัฒนธรรม

พัฒนาจิตใจและปลูกจิตสำนึก 2) การพัฒนาองค์กรแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน 3) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจ

หมายเหตุ

ST = 4S (3PP)

ST = Sustainable Tourism

4S = 4 Strategies

3P = Public + Private + People

P = Partnership

แผนภาพที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา (Synthesis Model)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. วิสัยทัศน์ที่มีความเหมาะสมที่สุด ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา คือ จังหวัดนครราชสีมาจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมและโบราณสถาน เพื่อพัฒนาองค์กรแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ดังนั้น จังหวัดนครราชสีมาควรมีการให้ความสำคัญและส่งเสริมการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรมและโบราณสถานให้ชัดเจนขึ้น และมีระบบรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมถึงโบราณสถานและวัฒนธรรมนั้นให้คงความสมบูรณ์มากที่สุด

2. ควรมีการให้ความสำคัญในด้านจุดอ่อนและอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อหาแนวทางแก้ไขโดยการวางแผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดให้คงสภาพสมบูรณ์มากที่สุด

3. ควรอาศัยความร่วมมือและการเข้ามามีส่วนร่วมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จากทุกภาคทุกส่วนเข้ามาระดมสมอง เพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการนำมาวางแผนและปฏิบัติการ จึงจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4. จากการทำการทบทวนวรรณกรรมทางทรัพยากรของ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

4.1 ทรัพยากรธรรมชาติอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีปัญหาในเรื่องขาดสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมถึงแหล่งบริการต่างๆ เช่น สถานที่พัก ร้านค้าชุมชน ผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ ทั้งผลไม้ ของสด เป็นต้น ดังนั้น ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว พร้อมทั้งจัดตั้งกลุ่มองค์กรในพื้นที่ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่องค์กรท้องถิ่นอีกทางหนึ่งอีกทั้งเพื่อให้ประชาชนในองค์กรท้องถิ่นร่วมมือกันในการดูแลอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้กับพื้นที่

4.2 แหล่งประวัติศาสตร์ไม้กลายเป็นหิน ซากช้างดึกดำบรรพ์ ดินด่านเกวียน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย ดังนั้น ควรมีการประชาสัมพันธ์มากขึ้น ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหลักของจังหวัดต่อไป

5. ควรมีการวางแผนในการพัฒนาสินค้าและบริการ โดยการจัดทำมาตรฐานในของสินค้าและบริการให้มีมาตรฐานในระดับเดียวกัน เพื่อทำให้เกิดความพึงพอใจของลูกค้าสูงสุด ซึ่งอาจทำการกำหนดมาตรฐานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรในท้องถิ่น รวมถึงจัดให้มีการอบรมเผยแพร่มาตรฐานของสินค้าและบริการให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย รวมถึงต้องมีการติดตามประเมินผลในการปฏิบัติว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้หรือไม่อย่างไร รวมถึงการหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน

6. ภาครัฐควรมีการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์องค์กรในท้องถิ่นอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดตลาดเพื่อกระจายสินค้า โดยอาจให้นักวิชาการเข้ามามีส่วนร่วมกับชาวบ้านในชุมชน

7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการนำผลที่ได้ไปปรับใช้จริงกับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา

8. ควรมีผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้จริงในการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

9. ควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 10 ปี เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการกำหนดยุทธศาสตร์ และยุทธวิธี โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง รองศาสตราจารย์ ดร.สุดใจ พูลพานิชย์กิจ และ อาจารย์ ดร.สอาด บรรเจิดฤทธิ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). **แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- World Tourism Organization. (2003). **World Tourism Trends and Forecasts**.
- Yamane, T. (1973). **Elementary Sampling Theory**. New Jersey : Prentice - Hall.

